

Soru-Cevap

Fıkhi Görüşlerdeki İhtilaf

Örneğin Ramazan Ayının Başlangıcının İspatı Gibi

Esedullah el-Kuraşî'ye

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Hizb-ut Tahrir'in emiri olan Emirimiz ve Şeyhimiz Şeyh Allame Ata İbn Halil Ebu Raşta'ya - Allah onu korusun, onun ve onunla birlikte Hizb-ut Tahrir gençlerinden mümin bir grubun eliyle İslam'a nusret versin ve izzetli kılsın- bir soru.

Celil Şeyhimiz, ihtilaf fıkhi olarak adlandırılan hususa giren Hizb'teki fıkhi görüşlerin benimsenmesi noktasında bizimle ihtilaf halinde olan dört imam ve diğer müçtehitlerin fıkhi görüşleri hakkında bir sorum olacak. Örneğin: Astronomik hesaplama ile Ramazan orucunun ispatı gibi; sanırım İbn Süreyc eş-Şafi gibi bazı eski fakihler ile Şeyh Ahmed Şakir el-Mısri ve Şeyh Mustafa ez-Zarkâ el-Halebi el-Hanefi gibi diğerleri bu husustaki görüşlerini ayrıntılı olarak söylemişlerdir. Soru şudur: Hizb'te bizim benimsediğimize muhalif olan görüşlerle, özellikle de bunlar büyük müçtehit imamlardansa nasıl muamele edeceğiz? Örneğin astronomik hesaplama yoluyla orucun ispat edilmesi meselesini kabul ediyor muyuz? Nitekim bu meselede iki farklı görüş vardır ve cumhurun görüşü farz değil mubah olduğu yönündedir; peki fakihler arasında ihtilafli olan ve benim taklit ettiğim fakihin de caiz dediği bir meselede beni sorumlu tutamazsınız diyen birinin sözünü kabul ediyor muyuz?

Sorunun gayesi, ihtilaf fıkhi hakkındaki anlayışımı netleştirmektir; örneğin ikinci görüş ne zaman tercih edilir, ikinci görüş ne zaman savaşılmaması gereken inkâr edilen bir görüş olur, örneğin bizim açımızdan tercih edilen olsa bile ikinci görüş ne zaman ihtilaf olarak kabul edilir? Örneğin: Diğer görüşü kabul etmek açısından astronomik hesaplama Ramazan orucunu ispat etme meselesi ile yüz ve ellerin avret olduğunu söyleyen Hizbin görüşüne muhalif olan erkek için kadının avret olması arasında ne fark vardır?

Uzattığım için özür dilerim. Ancak neden ihtilafli görüşün olduğunu açıklamamanızı rica ediyorum, tabii ki benim açımdan; “şayet hata ettiysem özür dilerim.” Sebep, bu hükümlerin Hilafetin ve ona bakış açısının birliğine yakınlığı ve uzaklığı mıdır?

Allah sizi hayırla mükafatlandırsın. Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Güzel dualarınızdan dolayı Allah seni mübarek kılsın ve biz de size, daha hayırlı ve bereketli dua ile karşılık veriyoruz...

Sahih şerî bir içtihatla şerî delillerden istinbat edilen hüküm, sahibi hakkındaki şerî hüküm olup bizim söylediğimiz ve benimsediğimiz görüşe muhalif olsa bile İslami bir görüştür. Hatta bu görüş, dört mezhep imamlarının ve bu mezhep müçtehitlerinin içtihatları gibi ilim ve takva ile meşhur olmuş mezhep imamlarından bir müçtehidin görüşü olsa bile... Nitekim benimsediğimiz fıkhi görüşe muhalif olan fıkhi görüşlerle muamele etme keyfiyetini, Hizbi kültür kitaplarının birçoğunda açıklamıştık. Şimdi size, Allah'ın izniyle sorunuza daha iyi cevap olması için iki yerden aktarımda bulunacağım:

1- Hizb-ut Tahrir Mefumları Kitabı'nda şöyle geçmektedir:

[İslam'a iman, hükümlerini ve kanunlarını anlamaktan başka bir şeydir. Zira O'na iman, akıl yolu ile ya da aslı akla dayanan bir yol ile sabit olmuştur. Bundan dolayı ona hiçbir şüphe

sızamaz. Hükümlerini anlamaya gelince; bu, yalnızca akla bağlı değildir. Ancak Arap dilini bilmeye, istinbat kuvvetinin varlığına ve sahih hadisleri zayıflardan ayırt edebilmeye bağlıdır. **Bunun içindir ki daveti taşıyanlar, şerî hükümlere dair anlayışlarına, hatalı olma ihtimali bulunan doğru anlayışlar, başkalarının anlayışlarına ise, doğru olma ihtimali bulunan hatalı anlayışlar olarak itibar etmelidirler ki İslâm'a ve hükümlerine, kendi anlayışlarına ve istinbatlarına göre davet edebilsinler. Yine doğru olma ihtimâli bulunan hatalı anlayışlar olarak itibâr ettikleri başkalarının anlayışlarını, hatalı olma ihtimali bulunan doğru anlayışlar olarak itibar ettikleri kendi anlayışlarına dönüştürebilmeleri mümkün olsun. Bunun için daveti taşıyanların, kendi anlayışları hakkında; bu, İslâm'ın görüşüdür, demeleri doğru olmaz. Bilakis onlara düşen, kendi görüşleri hakkında; bu, İslami bir görüştür, demeleridir. Mezhep sahibi müctehidler, çıkardıkları hükümlere, hatalı olma ihtimali bulunan doğrular olarak itibâr ediyorlar ve hepsi de "Hadisi sahih bulduğunuzda benim mezhebim odur, onu alın, benim sözümü duvarın ortasına çarpın." diyorlardı. Keza daveti taşıyanlar da, benimsedikleri ya da anlayışlarına göre İslâm'dan ulaştıkları görüşlere, hatalı olma ihtimali bulunan doğru görüşler olarak itibar etmelidirler...** Bitti.

2- Topluma Giriş Kitapçığı'nda şöyle geçmektedir:

[... Giriş yönünden olana gelince; İslam'a sadece bütün şaibelerden arınmış bir şekilde girilmesine izin verilmelidir; zira kâfirler, yöneticiler ve siyasetçiler, İslam adı altında İslam dışı fikirleri topluma sokmaya çalışacaklar, böylece toplumda İslam açısından bir akışkanlık oluşturacaklardır. Bu yüzden Müslümanların, bu yönün tamamen bilincinde olmaları gerekir böylece Müslümanlar, her türlü küfür düşüncesine saldırdıkları gibi İslam'a aykırı olan her türlü düşünceye de saldırsınlar; çünkü bunlar, apaçık bir küfürdür.

Ancak bu saldırı, sadece siyasi veya teşrî-yasama fikirlerine yani düşünce yayınlandığında veya araştırma yapılırken devlet işlerinde araştırma yapılan toplum ilişkileriyle ilgili fikirlere yönelik olmalıdır. Örneğin çok eşliliğin yasaklanması, yardım derneklerine, bakanlıklara katılmaya, her bir yöneticinin olduğu gibi bekasını korumak için İslam dünyasındaki mevcut yöneticiler arasında yakınlaşmaya ve İslami üniversiteye izin verilmesi, yaşam standardının yükseltilmesi, ülkeye yabancı paranın girdirilmesi ve benzeri fikirler gibi. Zira bunların tamamı, İslami olduğu veya İslam'a aykırı olmadığı şeklinde itibar edilerek girdirilen İslami olmayan fikirlerdir. Bu yüzden bunlara saldırılmalı, bunlarla savaşılmalı ve toplumda akışkanlığın meydana gelmemesi için topluma girmelerine imkân verilmemelidir. **Hizbin benimsemiş olduğu şeylere muhalif olan İslami fikirlere gelince; bu husustaki anlayış hatalı görülebilir ancak saldırılmamalı, aksine bunun İslami bir görüş olduğu ancak delilin zayıf olduğu açıklanmalıdır. Örneğin müctehitlerden bir kısmı Halife'nin Kureyş ve Ehl-i Beyt'in dışında olmasını caiz görmemekte, onlardan bir kısmı kadının kâdi olmasının caiz olmadığını düşünmekte, yine onlardan bir kısmı zekatının verilmesi durumunda altın ve gümüş biriktirmenin caiz olduğunu düşünmekte ve onlardan bir kısmı da ziraat arazisini kiralamanın caiz olduğunu düşünmekte ve benzerleri gibi. İşte bu görüşlerin tamamı İslami görüşler olup topluma girmeleri engellenmez; çünkü bunlar, Hizbin delile ve şibhi delile dayalı olarak benimsediği görüşler gibi İslam olduğu için toplumda bir akışkanlık meydana getirmezler. Dolayısıyla bu İslami fikirler için hatalı olduklarını açıklamak yeterlidir.**

Ancak Hizb, gazetelerinde, neşriyatlarında ve tartışmalarında, kesinlikle benimsemiş olduğu görüşe aykırı olan hiçbir görüşü taşımaz. Ama o, daha önce fikhi veya teşri için model olarak benimsemediği görüşlerin yayınlanmasına izin verir ancak kendisinden sadır olan kimseye atıfta bulunmaz, aksine deliliyle iktifa eder. Bu Hizbin yayınladığı görüşler açıсандı. Ama Hizbin kanalıyla olmayan İslami bir görüş yayınlar ve bu görüşte Hizbin görüşüne aykırı olursa, o zaman tartışılması gerekirse tartışmakla yetinir, aksi taktirde onu ihmal eder. Tüm bunlar sayesinde Hizb, toplum ile toplumda meydana gelmesi korkulan akışkanlığın arasını engeller. Böylece İslam ile küfür arasındaki savaş, küfür mağlup olup İslam galip gelinceye kadar devam eder.] Bitti.

Yukarıda aktarılanlardan anlaşılmaktadır ki Hizb, sahih şerî içtihatla istinbat edildiği sürece başkalarının kendi benimsedikleriyle çelişen fikhi görüşler söylemesini inkar etmez. Eğer mesele bu şekilde olursa, onları inkar etmez. Aksine bu konuda onlarla tartışır, görüşlerinin

hatalı olduğu ve delillere dayalı olan kendi görüşünün doğru olduğu noktasında onları ikna etmeye çalışır, onların görüşleriyle savaştırmaz, onlara saldırmaz, aksine bu konuda hata olduğunu açıklamakla yetinir ve bunların toplumda var olmasına izin verir; çünkü bunlar, her ne kadar tercih edilmiş ve Hizb açısından delil zayıf olsa da İslami görüşlerdir...

- Buna dair örneklerden biri kadının yüzü ve ellerinin avrettir sözüydü; bu, bazı fakih ve müçtehitlerin söylediği İslami fıkhî bir görüştür ve biz bunu söyleyenleri inkâr etmiyoruz. Ancak bizler onları, kadının yüzünün ve ellerinin avret olmadığı şeklindeki görüşümüze davet ediyor ve onlara görüşümüzün sıhhatini şerî delillerle açıklıyoruz. Ancak onların bu görüşlerine saldırmıyoruz ve onların bunlara tabi olmalarını inkâr etmiyoruz; çünkü bunlar, müçtehit fakihlerin söyledikleri İslami görüşlerdir...

- Astronomik hesaplama sözüne gelince; bunu söyleyenler nezdinde birden çok söz vardır... Zira onlardan bir kısmı, şayet hilal gece görünürse, o gecenin Ramazan'ın ilk gecesini olduğu görüşünü benimser... Onlardan bir kısmı, şayet hilal gündüz görünür ve güneş battıktan sonra kaybolursa, kaybolma süresi ne olursa olsun bunun Ramazan gecesini söylediğini söylüyor... Onlardan bir kısmı, hesaplama ile görmeyi arasını uzlaştırmaya çalışıyor ve şöyle diyor; şayet gündüz görünür ve görme ihtimalinin olduğu süreyle birlikte güneş battıktan sonra kaybolursa, o zaman bu gece Ramazan'ın ilk gecesidir... Sonra bu sürenin miktarının 10 dakika mı, 15 dakika mı yoksa 20 dakika mı olduğu noktasında ihtilaf ediyorlar... Ben bu içtihadın doğru olduğu eğiliminde değilim. Zira oruç ve iftar hilalini görmeyle bağlantılı olan nâsslar açıktır: **صُومُوا لِرُؤْيَيْهِ وَأَفْطَرُوا لِرُؤْيَيْهِ** “**Hilali gördüğünüz zaman oruç tutun. Hilali gördüğünüzde iftar edin.**” [Müslim tahrîc etti.] Nasıl oluyor da bunu hesaplama ile denk tutabiliyorlar? Özellikle de Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, hilalin görülmemesine bulutları örnek vermesine rağmen; şayet hilal bulutların arkasında mevcut olsa bile ancak bulutlar onu engelliyor ve görünmüyor. Bu durumda hilal görülmediğinde Şaban'ın 30 güne tamamlanmasını zorunlu kılıyor; şayet hilal bulutların arkasında mevcut olsa bile ancak görülüyor: **فَإِنْ غُمِّيَ عَلَيْكُمُ الشَّهْرُ فَعُدُّوا ثَلَاثِينَ** “**Eğer hava kapalı olursa, Şaban ayını otuza tamamlayın.**” [Müslim tahrîc etti.] Bütün bunlar, oruç tutmanın ve iftar etmenin sebebinin hilali görmek olup başka herhangi bir sebep olmadığını teyit ediyor. Bu nedenle Astronomik hesabın sahih şerî içtihatla istinbat edilmesine itibar edilmesi noktasında içimde bir şey var... Allah'ın izniyle bizler, sahih şerî usule göre sahih içtihadı dayalı olarak onaylanan şerî bir görüşü benimsedik.

- Sonuç olarak bizler, şerî bir içtihatla İslam'dan istinbat edilmiş olduğu sürece muteber müçtehitlerin söylediği herhangi bir İslami görüşe saldırmıyoruz, aksine görüşümüzün doğru olduğu noktasında onlarla güzel bir şekilde tartışıyoruz, delillerimizi söylüyoruz ve onları dinliyoruz... Ancak bizler, şiddetle İslam dışı görüşleri girdirip bunlarla insanları saptırmak isteyenlerin karşısında duruyoruz; zira bunlar, doğu ile batı kadar İslam'dan uzak fikirlerdir! Dolayısıyla bu görüşlerin sahte oldukları açıklanırken küçük görülmesi doğru değildir; tıpkı faizli kazançların mubah olduğu söylemek ve küfür sistemlerine katılmanın ve Allah'ın indirdiklerinden başkasıyla yönetmenin caiz olduğunu söylemek gibi. Hatta onların durumu, Yahudilerle sulh (barış) yapmanın ve varlıklarıyla ilişkileri normalleştirmenin caiz olduğunu söylemelerine kadar ulaşmıştır: **أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ** “**Bakın ki, verdikleri hüküm ne kadar kötüdür!**” [Nahl 59] Ve benzeri görüşler zamanımızda yayılmış olup bunlar, sahih şerî bir istinbatla istinbat edilmemişlerdir. Aksine bunlardan bazıları, Allah Subhanahu'nun Kitabı'nda ve Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sünnetinde geçen kesin delillerle çatışmaktadır. Dolayısıyla bu tür görüşler, şerî hükümler ve İslami görüşler olarak kabul edilmez. Dolayısıyla da bunları söyleyen ve alan kişi inkâr edilir, savaşılar ve bunların varlığı engellenir...

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 25 Şaban 1442
M. 07/04/2021

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4110/>